

CÁC LỰC LƯỢNG GIÁO DỤC THAM GIA THỰC HIỆN KẾ HOẠCH HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC NGOÀI GIỜ LÊN LỚP Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

• ThS. PHẠM THỊ LỆ NHÂN

Trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai – TP. HCM

Những năm gần đây, khi chương trình phân ban được triển khai đại trà tại các trường trung học phổ thông (THPT), hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp (HĐGDNGLL) được xem là một trong những nội dung mới được sự quan tâm đặc biệt của các lực lượng giáo dục. Chính vì vậy, HĐGDNGLL đã có một vị trí, vai trò quan trọng không chỉ trong công tác quản lý quá trình giáo dục ở nhà trường phổ thông mà còn là một trong những giải pháp quan trọng góp phần nâng cao chất lượng giáo dục-đào tạo, tạo cơ sở cho sự phát triển nhân cách toàn diện học sinh trong giai đoạn hiện nay.

Khi HĐGDNGLL trở thành một bộ phận quan trọng trong hoạt động giáo dục của nhà trường, góp phần hình thành một số năng lực và phát triển toàn diện nhân cách cho học sinh, thực hiện mục tiêu giáo dục đề ra và gắn nhà trường với thực tiễn thì bản thân HĐGDNGLL đã tự khẳng định ưu thế vượt trội của nó so với các hoạt động giáo dục khác trong việc gắn kết nhà trường với cuộc sống xã hội, tạo lập năng lực thích ứng cao, hình thành kĩ năng sống cho học sinh, đáp ứng yêu cầu của xã hội.

Nhà trường – Gia đình – Xã hội là ba yếu tố cơ bản trong mối quan hệ tổng thể của quá trình giáo dục học sinh, có liên quan mật thiết đến sự phát triển nhân cách của thế hệ trẻ. Việc phối hợp tốt ba yếu tố này sẽ mang lại hiệu quả rất lớn trong quản lý giáo dục học sinh, đặc biệt là trong quản lý HĐGDNGLL. Điều 12 Luật Giáo dục đã ghi rõ: “Mọi tổ chức, gia đình và công dân đều có trách nhiệm chăm lo sự nghiệp giáo dục, phối hợp với nhà trường thực hiện mục tiêu giáo dục, xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh và an toàn”. Chương VI: Nhà Trường, Gia Đình và Xã hội cũng đã nêu rõ trách nhiệm của nhà trường trong việc chủ động phối hợp với gia đình và xã hội để thực hiện mục tiêu, nguyên lý giáo dục (điều 93), trách nhiệm của gia đình trong việc tạo điều kiện cho con em mình được học tập, rèn luyện, tham gia các hoạt động của nhà trường (điều 94), và trách nhiệm của xã hội trong

việc giúp nhà trường tổ chức các hoạt động giáo dục và nghiên cứu khoa học, góp phần xây dựng phong trào học tập và môi trường giáo dục lành mạnh, an toàn, hỗ trợ về tài lực, vật lực cho sự nghiệp phát triển giáo dục theo khả năng của mình,... (điều 97). Như vậy, trong các hoạt động giáo dục nói chung và HĐGDNGLL nói riêng, việc huy động và phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng trong và ngoài trường là điều kiện tất yếu, cần thiết để đáp ứng được sự thống nhất về mục tiêu giáo dục hoạt động, về nội dung, hình thức và các điều kiện cho hoạt động. Chính nhờ có sự phối hợp này mà mọi người trong gia đình có trách nhiệm xây dựng gia đình văn hóa, tạo môi trường thuận lợi cho việc phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ của con em mình. Người lớn tuổi có trách nhiệm giáo dục, làm gương, cùng nhà trường nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục; các cơ quan nhà nước, các tổ chức chính trị - xã hội - nghề nghiệp - kinh tế - vũ trang - quốc phòng có trách nhiệm động viên mọi thành phần trong xã hội chăm lo cho sự nghiệp giáo dục, phối hợp với nhà trường giáo dục thanh niên học sinh gương mẫu trong học tập, rèn luyện và tham gia phát triển sự nghiệp giáo dục. Vì vậy, tăng cường việc huy động và phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài trường tham gia thực hiện kế hoạch HĐGDNGLL đã trở thành một nhu cầu cần thiết và hoàn toàn phù hợp với chủ trương xã hội hóa công tác giáo dục của Đảng và Nhà nước ta trong giai đoạn hiện nay.

Căn cứ vào tình hình cụ thể, điều kiện thực tế của từng trường, từng địa phương, nhà trường cần lập ra một kế hoạch phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài trường ngay từ đầu năm thông qua việc thảo luận với Ban đại diện cha mẹ học sinh, các cơ quan, đoàn thể, các tổ chức có liên quan để thống nhất sự phối hợp, hỗ trợ về tài lực, vật lực cho các hoạt động giáo dục của nhà trường. Muốn làm được điều này, cán bộ quản lý cần nắm một cách chi tiết, cụ thể những thành phần, lực lượng giáo dục nào cần tham

gia, phối hợp; vai trò của từng lực lượng đó trong các hoạt động và nội dung yêu cầu phối hợp là gì, hình thức phối hợp ra sao. Tuy nhiên, để tạo được mối liên kết bền vững giữa các lực lượng phối hợp, cần có kế hoạch thống nhất và tạo sự đồng thuận chung giữa các lực lượng, tránh các hoạt động mang tính riêng lẻ và có ý nghĩa đầu tư cá nhân. Nhà trường chủ động giữ vai trò chỉ đạo trong việc phối hợp và điều chỉnh các hoạt động nhằm đáp ứng yêu cầu giáo dục thường xuyên của mình.

Trong tổng thể các mối quan hệ này cần nhận định rõ vai trò của từng lực lượng trong toàn bộ quá trình phối hợp thực hiện HGDNGLL như sau:

* Ban Chỉ đạo HGDNGLL đóng vai trò điều hành. Trên cơ sở thiết kế kế hoạch HGDNGLL, Ban chỉ đạo sẽ có kế hoạch chỉ đạo phối hợp các lực lượng giáo dục sao cho phù hợp với nội dung và hình thức của hoạt động nhằm phát huy tối đa tính sáng tạo trong đổi mới nội dung phương pháp hoạt động mà vẫn khai thác triệt để và hiệu quả khả năng hỗ trợ của các lực lượng phối hợp.

* Trợ lý thanh niên hoặc bí thư Đoàn trường là phó ban thường trực trong việc điều hành thực hiện kế hoạch HGDNGLL theo tuần, tháng, năm có trách nhiệm liên hệ, thực hiện phối hợp với các lực lượng khi có yêu cầu.

* Với vai trò thiết kế kế hoạch hoạt động liên kết các lực lượng trong và ngoài trường nhằm xây dựng môi trường lành mạnh, phát huy tối đa những ảnh hưởng tích cực, hạn chế thấp nhất những ảnh hưởng tiêu cực đến sự hình thành, phát triển nhân cách của học sinh lớp mình, giáo viên chủ nhiệm đã thực hiện được nhiệm vụ đặc trưng của mình ở trường trung học phổ thông. Cần nhớ rằng mỗi giáo viên chủ nhiệm làm tốt việc khai thác tiềm năng của gia đình và xã hội vào công tác giáo dục học sinh sẽ góp phần quan trọng vào việc liên kết giữa nhà trường và xã hội. Vì vậy, khi thực hiện nhiệm vụ này giáo viên chủ nhiệm cần tận dụng tối đa sự giúp đỡ của Ban giám hiệu, cần hợp thức hóa mọi hoạt động của lớp mình chủ nhiệm với tư cách giáo viên chủ nhiệm là người đại diện cho Ban giám hiệu, được hiệu trưởng ủy nhiệm. Hiệu quả tổ chức HGDNGLL phụ thuộc không nhỏ vào khả năng liên kết lực lượng giáo dục, phát huy tiềm năng của xã hội về mọi mặt đối với công tác giáo dục. Phối hợp với các lực lượng giáo dục không chỉ dừng lại ở mức độ nhận thức mà quan trọng hơn cả là xây dựng được kế hoạch phối hợp và thực hiện. Giáo viên chủ nhiệm cần tìm hiểu tiềm

năng cơ sở vật chất, trang thiết bị sẵn có của nhà trường, của cộng đồng và xã hội nhằm khai thác những điều kiện đó một cách hợp lý nhất, triệt để nhất phục vụ cho HGDNGLL của lớp mình. Việc tìm hiểu cơ cấu tổ chức, phân công phụ trách, chức năng, nhiệm vụ, năng lực, tinh cảm, tính cách,... của cán bộ quản lý và các tổ chức trong nhà trường (Ban giám hiệu, Đoàn Thanh niên, Ban đại diện cha mẹ học sinh, các tổ chức tự quản của học sinh,...) cũng là yếu tố quan trọng để khai thác khả năng liên kết, tập hợp lực lượng trong việc tổ chức HGDNGLL để có phương pháp ứng xử phù hợp, lôi cuốn mọi người vào HGDNGLL của lớp mình. Hiểu biết đội ngũ giáo viên bộ môn giảng dạy lớp mình chủ nhiệm cũng rất cần thiết để thường xuyên liên hệ nắm tình hình học tập, rèn luyện của học sinh, tổ chức việc học tập cho lớp. Ngoài việc nghiên cứu nắm vững và khai thác những điều kiện vật chất, tinh thần trong nhà trường, giáo viên chủ nhiệm cần có kế hoạch khai thác mọi điều kiện ngoài nhà trường mà trước hết là tiềm năng của các gia đình và Ban đại diện cha mẹ học sinh lớp mình chủ nhiệm để thực hiện các nội dung, hình thức HGDNGLL cho lớp. Một giáo viên chủ nhiệm giàu kinh nghiệm sẽ không bỏ qua khả năng của từng phụ huynh học sinh lớp mình chủ nhiệm để sử dụng, khai thác khi cần thiết. Vì thế có thể nói rằng vai trò tham mưu của giáo viên chủ nhiệm trong việc phối hợp các lực lượng giáo dục, đặc biệt là phối hợp với phụ huynh học sinh là rất quan trọng. Hơn ai hết, giáo viên chủ nhiệm là người nắm rõ thành phần gia đình của học sinh, biết được nội lực cũng như tiềm năng hỗ trợ của phụ huynh học sinh đến đâu để có thể huy động, khai thác một cách hiệu quả. Học sinh có vai trò xúc tác trong các hoạt động hỗ trợ và phối hợp vì các em là chủ thể trong mọi hoạt động, các em hiểu rõ mình cần gì, muốn gì, từ đó sẽ có những đề nghị hợp lý và chính xác hơn. Các tổ bộ môn, cụ thể là các giáo viên bộ môn với nhiệm vụ cố vấn, hỗ trợ các nội dung chuyên môn sẽ tạo ra một sự phối hợp nhịp nhàng với giáo viên chủ nhiệm trong các hoạt động giáo dục học sinh, đặc biệt là trong HGDNGLL.

* Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường được cụ thể hóa trong tổ chức và hoạt động của Ban đại diện cha mẹ học sinh với mục đích kịp thời nắm bắt những thông tin về tình hình học tập của học sinh để cùng nhà trường có biện pháp giáo dục, động viên, khích lệ học sinh học tập. Đây cũng là một tổ chức nhằm giám sát hoạt

động giảng dạy của giáo viên trong nhà trường, kịp thời đề xuất, kiến nghị với nhà trường các biện pháp để nâng cao chất lượng giáo dục. Vì vậy, việc phối hợp chặt chẽ với Ban đại diện cha mẹ học sinh sẽ tạo ra được một hậu thuẫn lớn trong mọi công tác giáo dục của nhà trường.

* Các tổ chức đoàn thể ngoài nhà trường như Nhà văn hóa Thanh niên, Hội Phụ nữ, Hội Cựu chiến binh, Công an, Phòng Y tế, Hội Chữ Thập đỏ, Sở Tài nguyên-môi trường... là những tổ chức có sự phối hợp tốt nhất cho nhà trường trong các hoạt động chuyên đề, đặc biệt là các hoạt động tuyên truyền như công tác dân số, sức khỏe sinh sản vị thành niên, vấn đề môi trường, vấn đề an toàn giao thông, phòng chống HIV – AIDS,... Biết tranh thủ sự phối hợp này thì nhà trường không những giảm được chi phí đáng kể cho các hoạt động mà còn tăng được sự hứng thú và tạo tác dụng giáo dục lớn cho học sinh.

Có thể khái quát tổng thể các mối quan hệ này trong toàn bộ quá trình phối hợp thực hiện HĐGDNGLL qua sơ đồ *Sự phối hợp giữa Nhà trường – Gia đình – Xã hội trong việc tham gia tổ chức thực hiện HĐGDNGLL* (xem sơ đồ).

Với sơ đồ này, việc phối hợp giữa Nhà trường – Gia đình – Xã hội trong việc tham gia tổ chức thực hiện HĐGDNGLL được xem như một mô hình thu nhỏ sự phối hợp nhịp nhàng giữa các thành viên trong gia đình, dưới một mái nhà, mà lợi ích của sự phối hợp này là mang đến sự phát triển chung đáp ứng được mục tiêu giáo dục của đất nước.

HĐGDNGLL là một hoạt động giáo dục mới

với nhiều nội dung đa dạng, phong phú tất yếu phải được tham gia bởi nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài trường. Ban giám hiệu nhà trường vừa phải phát huy nội lực của tập thể giáo viên cán bộ công nhân viên chức và các đoàn thể trong trường, vừa cần có sự quan tâm toàn diện, thiết thực của các cấp uỷ Đảng, chính quyền địa phương, sự ủng hộ, tham gia của các tổ chức, đoàn thể và cộng đồng địa phương nơi trường trú đóng. Một khi việc nhân thức, việc xây dựng kế hoạch phối hợp và công tác tổ chức huy động, phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài trường cùng tham gia thực hiện kế hoạch HĐGDNGLL được đảm bảo và tăng cường không ngừng thì hiệu quả giáo dục sẽ được nâng cao rõ rệt.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chương trình THPT – Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Hà Nội, 2002.
2. Luật Giáo dục năm 2005 – Tìm hiểu các ngành luật Việt Nam, NXB Lao động, Hà Nội, 2005.
3. Hà Nhật Thăng, *Thực hành tổ chức hoạt động giáo dục*, NXB Giáo dục, 2002.
4. Phạm Thị Lệ Nhân, *Quản lí HĐGDNGLL ở trường THPT TP. Hồ Chí Minh*, Luận văn thạc sĩ quản lí giáo dục, 2008.

SUMMARY

The article presents the good educational result from the steady strengthening of the mobilization and the perfect co-ordination of the different educational forces inside or outside school carrying through the plan of extra-curricular educational activities simultaneously at the upper secondary level.

